

Høring – forslag til endringer i vassdragsreguleringsloven, energiloven og tilhørende forskrifter (styringsmekanisme for forsyningssikkerhet)

14 September 2023

Vi viser til høring og takker for muligheten til å gi innspill til de foreslåtte endringene. Det er tre forhold vi ønsker å kommentere; forslaget om å gi kraftprodusentene individuelt ansvar knyttet til forsyningssikkerhet, reduksjon av eksportkapasitet, og aktivisering av rasjonering i anstrengte situasjoner.

Kraftprodusentene og ansvar for forsyningssikkerhet

Nord Pool ser at det kan være nødvendig med detaljert rapportering fra kraftprodusentene i en kritisk kraftsituasjon og at dette gir myndighetene et virkemiddel for å håndtere en risiko for energiknapphet og redusere sannsynligheten for å havne i en kraftrasjoneringssituasjon. Nord Pool støtter forslaget om å tydeliggjøre hjemmelsgrunnet for dette.

Nord Pool er derimot kritisk til å pålegge kraftprodusenter et individuelt ansvar knyttet til forsyningssikkerhet. Det overordnede ansvaret for forsyningssikkerhet må ligge på de sentrale myndigheter og Statnett, slik som det også gjør. Årsaken til at vi har et kraftmarked er at dette er en god måte å bidra til effektiv utnyttelse av kraftressursene som samfunnet har tilgjengelig. I et velfungerende marked vil produsentene gjennom å optimere utnyttelsen av vannmagasinene sine også bidra til optimal utnyttelse av ressursene for samfunnet som helhet. Over tid betyr dette også lavere priser til forbrukerne. Produsentene tar hensyn til risiko så langt det lar seg gjøre i sin vandisponering, men de vil ikke kunne ta hensyn til risiko som de ikke har forutsetning til å se.

Det norske kraftmarkedet er preget av at vi har flere store produsenter som i visse tilfeller vil kunne ha betydelig mulighet til å påvirke prisdannelsen i markedet. Nord Pools Markedsovervåking overvåker handel på markedsplassen med tanke på å avdekke mulig mistenkelig adferd i henhold til REMIT reguleringen og, i Norge, etter de tilsvarende bestemmelsene i kapittel 5 i forskrift om netregulering og energimarked (NEM).

Det er ulike måter å manipulere markedet på, men Nord Pools markedsovervåking har identifisert at den største risikoen i kraftmarkedet i Norge er tilbakeholdelse av kapasitet for

å presse opp kraftprisene. Slik adferd kan være til stor skade for kraftmarkedet, og kan føre til priser til forbrukerne som er urimelig høye. Ved å gi kraftprodusentene et individuelt ansvar for forsyningssikkerheten får de også en mulighet til å bruke dette ansvaret som forklaring på tilbakeholdelse av kapasitet. Som det også fremgår av høringsnotatet vil dette kunne være en akseptabel grunn til å prise opp produksjonskapasitet dersom den foreslåtte endringen gjennomføres. Markedet vil være spesielt eksponert for slik adferd i perioder med knapphet på energi, og vi mener det vil være uklokt å pålegge hver enkelt markedsaktør å ta grep for å sikre forsyningssikkerheten. Vi vil påpeke at å skille mellom adferd for å sikre forsyningssikkerheten og adferd for å sikre prisene på et kunstig høyt nivå (markedsmanipulasjon) vil kunne være svært vanskelig å skille fra hverandre, og en slik endring vil øke risikoen for markedsmissbruk i kraftmarkedet.

Som beskrevet ovenfor vil produsentene ha insentiver til å agere på en uheldig måte for samfunnet dersom man gir produsentene et ansvar for forsyningssikkerhet. Individuelle produsenter har ikke tilstrekkelig informasjon til å drive effektiv styring og fatte gode avgjørelser vedrørende forsyningssikkerhet. For eksempel om hvor mye man kan prise opp produksjonen for å sikre forsyningssikkerheten. Dette kan innebære at tiltak som er gjort i beste mening for å bidra til økt forsyningssikkerhet vil kunne ha den samme negative markedspåvirkningen som markedsmanipulasjon. Når produsentene i tillegg har sterk egeninteresse knyttet til vanddisponeringen mener vi produsentene ikke på noen måte bør få ansvar for forsyningssikkerheten gjennom sin vanddisponering.

Tiltak for styring av vanddisponering må komme fra myndighetene eller Statnett. Vi mener forslaget om å legge ansvar for forsyningssikkerheten på individuelle produsenter vil redusere effektiviteten i kraftmarkedet og vanskeliggjøre oppfølgingen av forbudet mot markedsmanipulasjon.

Rasjonering

Markedet gir en kontinuerlig effektiv og samfunnsøkonomisk optimal utnyttelse av produksjonsressursene, men det er spesielt når tilgangen på ressursene har vært begrenset at markedet virkelig har bevist sin funksjon. Eksempelvis tørrårene 1996, 2003, 2010. Den eksepsjonelle situasjonen som Norge og hele Europa var i i perioden 2021/2022 spesielt. Prissignalene gir aktørene – forbrukere og produsenter – insentiv til å tilpasse seg situasjonen. Markedet har sikret balanse mellom tilbud og etterspørsel også når det er knapphet på elektrisitet/energi og ikke noen gang har det vært nødvendig å rasjonere forbrukssiden i de mer enn 30 årene vi har hatt et deregulert kraftmarked i Norge.

Tvangsmessig rasjonering av kraftforbruk er ikke nødvendigvis enkelt å gjennomføre i praksis og innebærer en inngripen i markedet der det kan bli vanskelig å forutse og styre effekten.

Nord Pool mener derfor at det er kun dersom hverken markedet eller øvrige SAKS tiltak kan løse knappheten på elektrisitet at rasjonering skal iverksettes.

Reduksjon av overføringskapasitet

Reduksjon av overføringskapasiteten mot nabolandene vil etter all sannsynlighet medføre motstående reaksjon tilbake – at også importkapasiteten vil bli redusert.

Redusert importkapasitet medfører ikke bare reduksjon av muligheten for Norge til å kunne importere kraft fra nabolandene når prisen er lavere der, og dermed mulighet til å spare vann i magasinene, men også at Norges forsyningssikkerhet faktisk reduseres med reduserte importmuligheter i en knapphetssituasjon.

Nord Pool / Nord Pool EMCO

Hilde Rosenblad
Senior Advisor Public and Regulatory Affairs